

1970'ernes
blomsterkumme
gentænkt
Læs side 14

M A G A S I N E T
livsstil

BOLIG | MAD | VIN | HAVE | SUNDHED |

UGE 3 | 2017

Journalist Mette Holm:

15 måneder som
verdens førstedame

Vi stiller om til Mette

Håb. Et sted mellem Taarbæk og Beijing begyndte Mette Holms liv at føles lettere. Det skete samtidig med, at hun engagerede sig i menneskerettigheder. Siden har hun arbejdet for at gøre verden bedre. Først som Asien-korrespondent mellem panservogne og skarpe skud, siden som verdens førstedame i New York, da hendes mand Mogens Lykketoft var formand for FNs generalforsamling. Mette Holms historie handler om udsyn, sortsyn og et verdenssyn, som, hun insisterer på, skal indeholde håb.

Hun dukker sig, og chaufføren træder på speederen. Han har armene oppe over hovedet og kører i blinde ad den nyanlagte lige vej. Øjeblikket forinden har en gruppe bevæbnede soldater forsøgt at vinke bilen ind til siden. Men mængden af bortførelser i Cambodia er stor, løsesum-kravene høje og drab almindelige, så de to danskere kører for livet, mens soldaterne skyder. Mette Holm er i Cambodia i 1991. Hun rapporterer fra det land, som FN efter to års forhandlinger og årtier med krig netop har fået til at underskrive en fredsaftale i Paris.

- Jeg har været i situationer, som man vel godt kan karakterisere som farlige. Det har været dramatisk, men jeg har altid været meget handlekraftig. Man ved jo ikke, hvordan man reagerer, før man oplever det. Man kan også bare blive lam som en koalbjørn. Men bagefter er jeg blevet bange. Altså rigtig bange, hvor jeg bare rystede og rystede, siger Mette Holm.

Cambodia i '91 er ikke sidste gang, at Mette Holm bliver skudt på eller kommer for tæt på landminer.

- Der er ingen historier, der er værd, at man dør. Man er nødt til at overleve for at kunne fortælle dem, siger hun.

Udsyn

Mellem et brusende Øresund og en vinterbrun dyrehave bor Mette Holm og hendes mand Mogens Lykketoft. Gulvet er en mosaik af tæpper, væggene et mønster af kunst og fotografier, og små udstillinger af figurer viser beboernes kærlighed til lande fra Grønland til Kina. I Taarbæk-villaen er verden meget større end Danmark, også selv

Mette Holm har boet i både Hong Kong og New York. De er gennemgangs-samfund, hvor folk arbejder for meget og har ondt i hovedet eleer tiden, mener hun. - Det er enormt dynamiske og spændende byer, men det er ikke steder, man har lyst til at dø. For kineserne er det meget udbredt, at man bliver stedt til hvile i den jord, hvor man er født. De arbejder og tjener penge i Hong Kong, men når det kommer til stykket, vil de hjem til landsbyen, fortæller hun. Selv vendte hun hjem til sin landsby, Taarbæk, i 1999. Foto: Victoria Mørck Madsen

Blå bog

Journalist, forfatter og foredragsholder med speciale i Asien.

Bor i Taarbæk med sin mand Mogens Lykketoft, der er folketingsmedlem for Socialdemokraterne. Han har tidligere været skatte-, finans- og udenrigsminister samt Danmarks hidtil eneste formand for FNs generalforsamling fra 15. juni 2015 til 30. september 2016. De blev gift i 2005.

Har arbejdet for Ritau, TV-Avisen og Jyllandsposten inden hun i 1997 blev freelance-journalist.

Har også arbejdet for Institut for Menneskerettigheder og Det Internationale Rehabiliteringsråd for Torturofre.

Mette Holm og Mogens Lykketoft har netop udgivet bogen "I verdens tjeneste" om deres tid i FN.

- Jeg er den mindst eksotiske af os og den mest slagfærdige. Jeg har ikke været et nemt offer. Men min søster og hendes datter er blevet spyttet på og råbt efter på Christianshavn. Min bror skulle have pas med i byen for at bevise, at han var dansk. Og min far blev skubbet i bussen, da han var blevet gammel og ikke selv kunne køre mere, siger Mette Holm.

Hendes blik vandrer en tur ud på Øresund og tilbage igen. Lidt mørkere i øjnene fortsætter hun:

- Det var meget smerteligt for ham og for os alle sammen. Han var kommet til Danmark i '25. Han voksede op som en slags kuriosum og havde mange venner. Han var den eneste siameser i den danske modstandsbevægelse og blev statsløs efter krigen, fordi Siam havde været på tysk side. Så blev han dansk statsborger. Men pludselig oplevede han, at folk udviste foragt for ham. Vi har alle følt os fuldstændigt danske, men er ofte gennem tiden blevet konfronteret med, at det er der nogen, der ikke synes, at vi er.

Men altoverskyggende uretfærdighed mødte hun først senere på den anden side af jorden, fortæller hun.

Menneskesyn

Mette Holm skænker grøn te fra en kinesisk tekande. Vi drikker varme, mens vi kigger henover hendes 63-årige liv. Man kunne nemt forledes til at tro, at hun har fulgt en rød tråd fra sine asiatiske gener over et ud-

om Mette Holms verden begyndte lidt nede ad vejen.

Hun peger ud af vinduet mod syd.

- Jeg voksede op i et pensionat herhenne. Faktisk i huset hvor Karen Ellemann og hendes familie bor nu. Vi var tre søskende, og vores far var fra Siam (Thailand), så der har altid været et vist udsyn. Og så var pensionatet fyldt med mennesker fra alle mulige lande. Vi har altid lært, at alle mennesker har lige stor krav på respekt, og at det er ligegyldigt, hvilken farve de har. Det var en grundlærdom for mig, og alt andet var mær-

”Vi har altid lært, at alle mennesker har lige stor krav på respekt, og at det er ligegyldigt, hvilken farve de har. Det var en grundlærdom for mig og alt andet var mærkeligt. Og der er jo efterhånden en hel del af alt det andet: racisme og nationalisme.

Mette Holm

keligt. Der er jo efterhånden en hel del af alt det andet: racisme og nationalisme, forklarer Mette Holm.

Hun blev født ind i fremgang og økonomisk opsving i 1953. Forældrene arbejdede hårdt, købte en lille bil, og familien rejste meget. De indlogerede flygtninge i pensionatet og holdt jul for grønlændere, der ikke havde råd til at komme hjem. Det var inden nogen begyndte at lægge mærke til, at Mette Holms, hendes søskendes og fars ansigts-træk var anderledes. Men det ændrede sig i 70'erne.

Fortsat fra foregående side »

vekslingsophold i Beijing og syv år i Hong Kong, der blev til et helt liv som Asien-korrespondent, til 15 måneder som førstedame i FN ved Mogens Lykketofts side. Men den røde tråd er vævet ind i et mønster af tilfældigheder. Det var nærmest i trods, at hun tog til Kina i 1981. Hun søgte et udvekslingsophold og blev overraskende udvalgt til et år i Beijing.

- Jeg har fået menneskerettighederne ind bagvendt ved at se, hvordan et folk er, når de ikke har dem. Og der var Kina i 1981 et virkeligt fint eksempel. Vi var overvåget permanent, der var hønsenet eller et lille vindue over døren på kollegieværelserne, som vagterne stod og kiggede ind af. Vores post blev rutinemæssigt åbnet og læst, og de skammede sig ikke engang. Jeg mødte censorerne, der talte fremragende dansk, og de spurgte til, hvordan min mor havde det. Men det var det mindste af det. Kineserne havde det meget værre, siger hun.

- De måtte intet bestemme selv. Og alting blev fornægtet, om det var fattigdom, sult eller arbejdsløshed. Når det så er sagt, har Kina gjort masser af gode ting for kineserne og dermed for menneskeheden med fattigdoms- og sygdomsbekæmpelse, så det er ikke udelt dårligt. Men jeg så, hvad det vil sige, hvis folk ikke får lov til at udfolde sig, og det er ganske barskt, forklarer Mette Holm.

I Beijing begyndte hendes engagement i menneskerettigheder og et helt banalt - måske naivt - ønske om, at gøre verden et bedre sted.

- Jeg så, hvor uretfærdig verden kan være, det var sådan set udgangspunktet, fortæller hun.

Efter et år i Kina skiftede hun antropologi-studiet ud med journalistik. Og i 1989 kunne man i TV-avisen på DR ofte høre studieværterne sige ”Vi stiller om til Mette”, der rapporterede fra Den Himmelske Fredsplads i hjertet af Kina. Det var alt andet end fredeligt, da militæret med panservogne indtog pladsen, hvor landets studerende demonstrerede.

Sortsyn

På et tidspunkt mellem pensionatet og de panserede vogne tog Mette Holm en beslutning om ikke at få børn. For den 20- og 30-årige udgave af hende mente ikke, at det var værd at sætte børn i verden, sådan som den så ud.

- Da jeg var i tyverne, som havde været et indlysende tidspunkt at få børn, havde jeg et mere dystert syn på tilværelsen, end jeg har i dag. Jeg følte ikke et behov for at reproducere mig, da jeg var i den fødedygtige alder, selv om jeg havde en kæreste, og han gerne ville have børn. Men der er så mange børn i verden, man kan tage sig af, siger Mette Holm.

Og det har hun gjort. Hun har haft uformelle adoptivbørn i Vietnam og Cambodia. Hun har engageret sig, støttet dem gennem uddannelse, med en cykel eller andre ting, der gjorde livet nemmere for dem. Samtidig blev livet også nemmere for hende.

- Den anden halvdel af mit liv er helt sikkert både sjovere, mere interessant og givende end den første halvdel. Det er ikke noget, jeg har filosoferet over tidligere, men mit engagement i menneskeheden og verden passer næsten på dato med, hvornår det vendte, siger hun og fortsætter:

- Livet bliver lettere. Det har jeg altid syntes. Jeg havde det skægt, da jeg var 16, 17 og 18 år, men det kunne være meget forvirrende. Jeg er blevet mere sikker på hånden med årene. Jeg tror ikke, at jeg tvivler mindre på mig selv, men jeg hviler i mig selv, og så er det ikke så svært at være usikker. Jeg tror

I FN overværede hun historiske begivenheder, som da Nord- og Sydkorea trykkede hånd ved underskrivelsen af Klimaaftalen, til gengæld brændte hun kvindeklub og tombolaarrangementer af for i stedet at snakke med verdens ledere. Foto: Victoria Mørck Madsen

også, at tiden gør, at man bliver bedre til at finde ud af, hvad der er vigtigt. Det gør det hele nemmere.

Solstriben, der bevægede sig gennem stuen er forsvundet. Mette Holm roder med ilden. Tønen i interviewet har ændret sig. De glødende øjne og hændernes ivrige gestikuleren, der ledsagede fortællingerne om uretfærdigheder og menneskerettigheder,

er dæmpet af et uldtæppe. Den rolige dybe stemme, der vækker genklang fra tv- og radioaviser, er langsommere og mere søgende i svarene.

- Jo mere man ser og oplever, jo mere får man en idé om, hvad der er vigtigt. Når man kommer ind på et hospital for landmineofre, og der sidder alle de små børn med deres hænder og tissemand sprængt i luften, så er

der altså nogle ting herhjemme, der bliver sat i perspektiv. Der er også indtruffet en realisme i forhold til mig selv. Jeg kan ikke ændre hele verden, hvor godt det end ville være, hvis jeg kravlede op på Eremitageslottet og knipsede al ondskab væk, siger hun og knipser, men som hun forudså, virker det ikke.

- Jeg har heller ingen forestilling om, at

” Jo mere man ser og oplever, jo mere får man en idé om, hvad der er vigtigt. Når man kommer ind på et hospital for landmineofre, og der sidder alle de små børn med deres hænder og tisse-mænd sprængt i luften, så er der altså nogle ting herhjemme, der bliver sat i perspektiv. Der er også indtruffet en realisme i forhold til mig selv. Jeg kan ikke ændre hele verden, hvor godt det end ville være, hvis jeg kravlede op på Eremitageslottet og knipsede al ondskab væk.

Jeg har heller ingen forestilling om, at verden bliver bedre, bare fordi jeg skriver nogle artikler og laver nogle radioindslag. Men jeg prøver at oplyse om det, jeg synes er vigtigt, og så må man bare håbe, at der er nogen i den anden ende, der kan bruge det til noget. Det er i egentlig et ret ydmygt ønske. Og så er det jo faktisk ikke så stort, selv om man gerne vil gøre verden bedre.

Fra artiklen

verden bliver bedre, bare fordi jeg skriver nogle artikler og laver nogle radioindslag. Men jeg prøver at oplyse om det, jeg synes er vigtigt, og så må man bare håbe, at der er nogen i den anden ende, der kan bruge det til noget. Det er i egentlig et ret ydmygt ønske. Og så er det jo faktisk ikke så stort, selv om man gerne vil gøre verden bedre, siger hun.

Et andet syn på verden

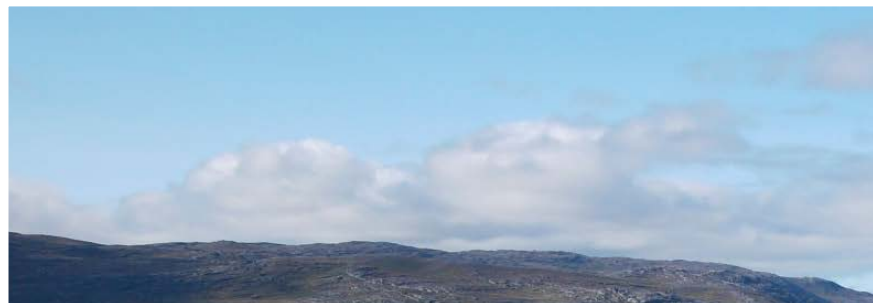
Heller ikke på toppen af FN-bygningens 39 etager kan man bare knipse med fingrene og gøre verden bedre. Men i smilehullet mellem Barack og Michelle Obama ser verden bare lidt lysere ud. I 2015 og 2016 stod hun ved siden af Mogens Lykketoft, dengang formand for FNs generalforsamling, og mødte verdens toppen i det forum, hvor 193 lande

med deres præsidenter, konger, dronninger og diktatorer mødes for at skabe fred i verden.

Pludselig befandt hun sig i centralnervesystemet i det FN, hun har mødt i alle former og farver fra sit arbejde i Asien, Afrika og Latinamerika.

- Mogens og jeg har altid gerne arbejdet sammen, fordi vi grundlæggende har de

samme holdninger og interesser. Og vi har beskæftiget os med det samme fra hver vores vinkel hele livet. Jeg har altid rodet rundt med jord under neglene og mødt almindelige mennesker. Han har arbejdet på lige fod

Fortsat fra foregående side »

med verdens ledere og magtsystemer. Det giver mening for os, for vi oplever mere til sammen end hver for sig, siger Mette Holm.

I 15 måneder valgte hun, at opleve verden fra sin mands synsvinkel. Hun valgte at snakke med Ban Ki Moon, møde Mugabe, trykke hånd med Karimov eller ledsage pave Frans, og så valgte hun at brænde kvinde-

klubben og diplomatfruerne af til fordel for begivenheder, hun beskriver som historiske.

- Det kan godt være, at der var nogle andre forventninger til mig, men jeg er bare ikke særlig god til blomsterdekorationer, tøj og forpremierer. Altså jeg elsker at gå i teateret, men de kæmpe emner, der blev diskuteret og drøftet i FN, er vigtigere. Vedtagelsen af bæredygtighedsmålene og klimaaftalen er kæmpe stort. Og der var ikke nogen, der anfægtede, at jeg var der. I virkeligheden var de ret glade for det, siger hun.

På den måde blev hun ikke bare Mogens Lykketofts førstedamen, men også hans isbryder i et FN bestående af mange jakkesætsklædte mænd.

- Jeg er et frygteligt sludrechatol. Det kommer helt sikkert af min opvækst i et pensionat. Jeg kan snakke med hvem som helst om hvad som helst, også hvis jeg er i dårligt humør eller har ondt i maven, for som barn lærte jeg, at vi bare skulle smile og tømme askebægerne. Jeg ved ikke, om jeg egentlig er særlig udadvendt, men jeg er god

til at være det. Og så er jeg ikke særlig god til smalltalk, jeg går direkte på landminerne, og det, tror jeg, egentlig er forfriskende for nogen, siger hun.

Et blik på fremtiden

I Taarbæk tager vi et sidste blik frem og tilbage. Ikke på Mette Holms liv og bedrifter, men på hendes altoverskyggende interesse: verden. Den er også blevet bedre med tiden, ligesom Mette Holms eget liv. Selv om billeder fra Syrien og flygtninge, der drukner

Mette Holms liv er levet over hele kloden. I Kina blev hendes interesse for basale rettigheder vækket. I Vietnam mødte hun bokseren Muhammed Ali. I Cambodia tog hun med FN-missionen på reportagetur, i Mongoliet skrev hun en bog, og i Danmark interviewede hun Tibets eksilleder Dalai Lama. På Grønland blev hun gift med Mogens Lykketoft, blandt andet tidligere udenrigsminister og FNs formand. Få alle historierne bag billederne og meget mere fra Mette Holms liv i den digitale fortælling, du kan scanne nederst på siden. Foto: Carsten Kyrn, Peter S. Holm og privat

i Middelhavet, og lastbil-terrorisme sidder på nethinden og i solar plexus, så er verden - statistisk set - blevet mere fredelig.

- Gør man verdens konflikter op i mod befolkningstallet, er jeg ikke sikker på, at der er mere konflikt nu. Men vi ser mere til elendighederne på grund af fjernsyn og social medier. Men siden 2000 har man mere end halveret verdens fattigdom, børnedødeligheden er faldende, og vel vigtigst af alt er uddannelsesniveauet stigende. Der er fandme ting, der lykkes, siger Mette Holm.

Hendes 15 måneder i fredens centrum har givet hende en stærkere tro på, at verden kan og vil blive et bedre sted. At demokrati og menneskerettigheder har en chance.

- Jeg tror på samtalen. På at 193 lande taler sammen og mødes. Det kan kun være bedre at tale sammen, end ikke at gøre det. Jeg synes, at det er en hel formidabel bedrift, at bæredygtighedsmålene og klimaaftalen blev vedtaget i FN. Altså selv Nordkorea kom og skrev under på klimaaftalen og gav Ban Ki Moon hånden, siger Mette Holm.

Hun bliver ved med at insistere på håbet. Selv om verden, som hun ser den, efter 21. januar 2017 står over for en ny udfordring.

- Man kan ikke andet end at tro og håbe på en bedre verden. Det ser bare ikke særligt godt ud for tiden. Og amerikanernes valg af Donald Trump bidrager heller ikke til nogen god udvikling, siger hun.

Swipe eller tryk dig gennem en interaktiv, digital fortælling med anekdoter fra Mette Holms liv. Scan QR-koden med din smartphone eller tablet eller følg kortlinket: goo.gl/NYJULe.

Af **Anja Limkilde**, anli@jfmедier.dk